

4L - Naar regionale training en innovatie hubs voor stadslandbouw?

Thema: Korte ketens en stadslandbouw
Moderator: Femke Hoekstra (RUAF) en Helmer Wieringa (Land&Co)
Spreker(s): Wout Veldstra (gemeente Groningen), Bart Willems (Warmonderhof), Frens Schuring (Warmonderhof)

Verslag

Femke Hoekstra introduceerde de workshop. De aanleiding voor de workshop is het UrbanGreenTrain project, een ERASMUS + Project met 4 partnerlanden; Italië, Frankrijk, Duitsland en Nederland. Het project wil inzicht geven in nieuwe *business* kansen in stadslandbouw of groen ondernemerschap en wat voor onderwijs en kennis die ontwikkelingen vragen. De veronderstelling is dat innovaties in de praktijk nog onvoldoende doordringen in het huidige onderwijsaanbod en dat er interessante kansen liggen voor samenwerking tussen onderwijsinstellingen en ondernemers.

Er gebeurt al een hoop in Nederland op onderwijsgebied op verschillende niveaus van mbo, hbo tot WO tot trainingen van ondernemers zelf, maar veel is nog kleinschalig en incidenteel. Er is echter wel veel vraag naar training, blijkt uit onderzoek gedaan in het kader van UrbanGreenTrain, Maar er is nog vaak een mismatch tussen aanbieders van onderwijs en de doelgroep. Die lijken vooral een voorkeur te hebben voor een flexibel en toegepaste vorm van training en onderwijs.

In gesprekken kwam naar voren dat wellicht een regionaal aanbod door samenwerking tussen regulier onderwijs, (toekomstige) ondernemers en overheden kansen zouden kunnen bieden. Fragmentatie en kleinschaligheid van het huidige aanbod is misschien niet het hoofdprobleem, maar integratie is wellicht een belangrijk deel van de oplossing. Deze sessie willen we gebruiken om verder na te denken over hoe regionale training en innovatie *hubs* voor stadslandbouw eruit kunnen zien. Als voorbeeld wordt FarmStart genoemd een organisatie in Canada in de buurt van Toronto die naast een meerjarig, modulair trainingsprogramma, ondernemers ondersteunt in het vinden van toegang tot grond, kapitaal, infrastructuur, *tools* en ondersteunt bij de afzet, maar ook mentorschap biedt.

Volgens het *fishbowl*-format vraagt Helmer Wieringa de sprekers naar een eerste reactie waarna de discussie geopend wordt voor input vanuit de zaal. Wout Veldstra van de Gemeente Groningen vertelt over het gemeentelijk voedselbeleid in Groningen. Veel stadjes zijn geïnteresseerd in streekproducten; hij gelooft dat de consument de cruciale factor is, dus het is belangrijk om de vraagkant te stimuleren. Boeren daar geven aan dat ze graag ondersteuning willen in productieafzet en markt. Op het suikerunieterrein (170ha) wordt een voedselhub initiatief ontwikkeld. Terra Hogeschool ontwikkelt daar een proefboerderij met een onderwijsprogramma, ook in samenwerking met boeren.

Bart en Frens van de Warmonderhof geven aan dat de vraag van studenten zeer divers is (modulair); sommige vakken op mbo-niveau, andere op hbo en zelfs WO-niveau, maar over het algemeen is het een mbo-opleiding. Ze geven veel aandacht aan de ontwikkeling van het individu als ondernemer en de relatie tot de gemeenschap, o.a. door theorie U. Het FarmStart model spreekt hen erg aan, maar ze hebben (ondanks of dankzij een recent sterk toegenomen studentenaantal) noch de financiën nog de capaciteit om zoiets uit te voeren.

Verschillende onderwerpen die aan bod komen tijdens de *fishbowl*-discussie:

- Er is veel potentie voor onderwijs (zie bijvoorbeeld Fruittuin van West), het is alleen zoeken naar een vorm om die potentie te ontsluiten;

- Locaties vinden voor opleidingsboerderijen (zoals bijvoorbeeld stoppende boeren of via het netwerk van Via Campesina) van waaruit partijen als Warmonderhof vakkennis kunnen onderwijzen in samenwerking met groene scholen in de omgeving;
- Potentie voor het professionaliseren van volkstuinverenigingen (bij Samentuinen van Velt zijn er opleiders die mee tuinieren in volkstuinen) en andere meer informele netwerken (permacultuur, voedselbos). Wat is bijvoorbeeld de regelgeving voor verkoop door moestuinders?
- Niet alleen de onderwijskant is belangrijk, maar ook de innovatiekant: waar lopen ondernemers tegenaan? Hoe kunnen ze commercialiseren? Hoe krijgen ze toegang tot grond?
- Hoe kan de Warmonderhof nog meer doen met de link met de praktijk, de link met het gangbare onderwijs? Hoe kunnen we initiatieven beter koppelen?
- Voorbeeld van FabLab/maakindustrie waar verschillende behoeftes en vragen gekoppeld worden. Het is namelijk zowel een werkplaats voor training als voor het maken van je eigen product;
- Financiering zou kunnen liggen in het aanboren van andere gelden voor boeren, bijvoorbeeld natuurbeheer.

Uitkomsten

1. Combineren van gangbaar onderwijs met trainingen en cursussen in de meer informele netwerken, zoals die van permacultuur of volkstuinen, en support van ambtenaren zoals in Groningen kan heel belangrijk zijn;
2. Niet alleen aandacht voor onderwijs maar (vooral) ook voor innovatie, bijvoorbeeld link maken met (gangbare) boeren die stoppen en daar opleidingsboerderijen starten;
3. Behalve stadslandbouw ook een breder thema van voedsel meenemen in het nadenken over training en innovatie.

Meer informatie

- Website RUAF, <http://www.ruaf.org>
- Website Land&Co, <http://www.landco.nl/>
- Website Landgilde, www.landgilde.nl
- Website Urban Green Tran, <http://www.urbangreentrain.eu/>
- Website Warmonderhof, <http://warmonderhof.nl/>
- Website FarmStart, <http://www.farmstart.ca/>
- Video FarmStart, <https://vimeo.com/64333060>